

K.POLANY

VELIKA TRANSFORMACIJA

- Ekonomija ne proizvaja družbe ampak je predvsem podvržena socialnim odnosom
- Polany pravi, da ne zdrži zgodovinska trditev, da nevidna roka trga ureja vse
- **Nestrinjanje z A. Smithom:** Smith pravi, da je trg ekvivalent ekonomiji in naravnemu stanju v družbi in da je osnova za delitev dela. Delitev dela v družbi je odvisna od obstoja trga. Pravi, da je trgovanje EDINI način, da pride neka stvar od enega človeka k drugemu. Polany pa govori še o drugih načinih organizacije poleg trgovanja: recipročnost in redistribucija.
- Motivi delovanja niso samo ekonomski interesi ampak je tu tudi družbeni status
- Zasedovanje materialnih interesov ni naravno ampak je povzročeno s potrženjem družbe
- Tržna ekonomija: predstavlja sistem samoregulacije, saj organizira celo ekonomsko življenje brez zunanjih intervencij (direktirana je s tržnimi cenami)
- Weber: prvi med modernimi ekonom. Zgodovinarji, ki je nasprotoval pojmovanju primitivnih ekonomij kot nepomembnih pri vprašanjih o motivih in mehanizmih civiliziranih družb
- Primer plemenske/rodovne družbe: vzdrževanje socialnih vezi je tu po eni strani kritično, saj lahko posameznik, ki en upošteva sprejete kode časti, dobrotnosti postane odrezan od skupnosti - postane izobčen. Drugič, dolgoročno gledano so vse družbene obveznosti recipročne in njihova izpolnitev najbolj služi posamezniku kot DAJ in PREJMI interesom. Različne situacije morajo kontinuirano pritiskati na posameznika, da eliminira lastne ekonomske interese iz lastne zavesti
- Triobat. Otočje: ilustracija recipročnosti in redistribucije: recipročnost deluje v okviru spolne organizacije družbe (družina in plemstvo), redistribucija pa je učinkovita v oziru na tiste, si so pod določenim vodstvom. Recipročnost: vzdrževanje družine (ženski in otroci) je hkrati tudi obveznost do matrilinarnih sorodnikov. Moški bo prideloval pridelke in služil denar zato, ker je to dobro in pravično, ne pa zaradi svoje neposredne koristi. Če bo dobro delal, se bo to kmalu razvedelo v družbi in si bo pridobil ugled. Za njegovo ženo, otroke je dobro, da bo ta princip recipročnosti deloval. Torej njegovo dobro delovanje na področju pridelovanja pridelkov... formira družbeno razmerje

povezano s pojmom dobrega moža in dobrega državljana. Redistribucija: vsa komunalna aktivnost je centrirana okoli praznikov, plesov in različnih drugih prireditev, kjer otočani zabavajo drug drugega in sosede iz drugih otokov!- poteka izmenjevanje daril in drugi običaji. Funkcije ekonomskega sistema so absorbirane z intenzivnimi živimi izkušnjami, ki ponujajo preobilne neekonomske motivacije za vsako strojeno dejanje v okviru tega socialnega sistema.

- Vzorca, ki sta del recipročnosti in redistribucije: simetrija (primer Kule- vsak človek ima partnerja za izmenjavo an drugih otokih..) in centralnost (prisotna v vseh človeških skupinah priskrbi pot za zbiranje, shranjevanje in redistribucijo blaga in storitev)
- Dokler neka socialna organizacija deluje ni potrebo, da se pojavijo individualni ekonomski motivi
- Vsi ekonomski sistemi so bili organizirani na principih redistribucije in recipročnosti
- Značilnost primitivnih ekonomij je manka poželenja po dobičku v sferi produkcije in menjave
- Pričakovati plačilo za delo ni v naravi človeka (delo za čast..)
- Omejiti delo an neizbežen minimum ni v naravi človeka
- Običajne spodbude za delo ni zaslužek ampak recipročnost, tekmovanje, uživanje v delu in družbeno odobravanje
- Redistribucija in recipročnost sta principa, ki se ne pojavljata le v primitivnih družbah ampak tudi v velikih, mogočnih imperijih
- Distribucija materialnih dobrin je vzpostavljena z neekonomskimi motivi
- Primitivne ekonomije se ne razlikujejo od ostalih oblik ekonomije kar se tiče družbenih odnosov ampak stojijo na istih principih družbenega življenja
- Individualno zbiranje hrane za lastno uporabo in za uporabo družine ni več del življenja današnjega človeka
- Človek je enak v vseh starostih

Evolucija tržnega vzorca

- Prodaja, izmenjava in menjava so vodilo ekonomskega vedenja, ki je odvisno od njegove učinkovitosti na osnovi tržnega vzorca
- Trg je prostor srečevanja za namen kupovanja ali prodajanja

- Čeprav je tak vzorec prisoten, bo nagnjenje k prodaji najdeno a nezadostno obsežen: ne more proizvajati cen
- Princip prodaje je odvisen od svoje učinkovitosti na tržnem vzorcu
- Princip prodaje lahko zavzame podrejen položaj v družbi
- Tržni vzorec je sposoben ustvariti specifično institucijo – trg
- Družbeni odnosi so vpeti v ekonomski sistem in ne obratno; ko je ekonomski sistem organiziran v ločenih institucijah, se mora družba izoblikovati na način, da dopušča delovanje sistema po njegovih pravilih – tržna ekonomija lahko deluje samo v tržni družbi
- Trgi niso povsod prisotni
- prisotnost ali odsotnost trgov ali denarja ne vpliva nujno na ekonomski sistem primitivnih družb; razlogi: trgi niso institucije, ki delujejo v glavnem znotraj ekonomije, ampak zunaj; so prostori trgovanja na daljavo; lokalni trgi imajo majhen vpliv; ne na daljavo in tudi lokalni trgi niso bistveno kompetitivni in posledično je majhen pritisk ustvariti teritorialno trgovino – notranji trg;
- individualna dejanja prodaje ali menjave ne vodijo, kot pravilo, do ustvarjanja trgov v družbi, kjer so drugi principi ekonomskega vedenja prevladujoči
- enako je kjer vlada recipročnost: dejanja prodaje so ponavadi vpeta v dolgoročne odnose, obsegajoč zaupanje
- najbolj pomemben rezultat trgovanja – rojstvo mest in urbane civilizacije

izbrane reference za »evolucijo tržnega vzorca«

- individualni akti prodaje, izmenjave in menjave so le izjemoma prakticirani v primitivnih družbah
- trgovanje ne nastane znotraj skupnosti; je zunanja zadeva, ki vključuje različne skupnosti
- trgovanje se ne zanaša na trge; izvira iz enostranskega transporta, miroljubnosti ali drugače
- prisotnost ali odsotnost trgov ni bistvena značilnost; lokalni trgi nimajo tendence za rast

- delitev dela ne izvira iz trgovanja ali menjave, ampak iz geografskih, bioloških in drugih neekonomskih dejstev
- denar ni odločilen izum; njegova prisotnost ali odsotnost ne zahteva pojava bistvenih razlik v tipu ekonomije
- zunanja trgovina izvirno ni trgovina med posamezniki, ampak med skupnostmi
- v srednjem veku je bilo podeželje izločeno iz trgovanja
- v srednjem veku ni bilo nobenega nediskriminiranega trgovanja med mesti – recipročnost in maščevanje
- ni bil poznan nacionalni protekcionizem
- merkantilizem je forsiral osvobodeno trgovanje za mesta in province znotraj nacionalnih meja
- srednjeveški regulacionizem je bil zelo uspešen – ekonomski liberalizem ali laissez-faire, liberalizem, ...
- merkantilizem je razširil lokalne, mestne prakse na nacionalni teritorij
- merkantilizem, najbolj uspešna politika – ekonomsko življenje na nacionalni lestvici je bilo v glavnem rezultat politične centralizacije

samoregulativni trg in navidezne komoditete: delo, zemlja, denar

- ekonomski sistem se je absorbiral v družbeni sistem
- nikoli prej naš čas ni bil trgovan več kakor postranskosti ekonomskega življenja
- reguliranje in trgi v bistvu rastejo skupaj
- samo-regulativni trg je bil neznan
- tržna ekonomija je ekonomski sistem, kontroliran, reguliran in voden s strani samega trga – taka ekonomija izhaja iz pričakovanja, da se bodo ljudje vedli na način za doseg maksimalne denarne koristi
- samo-reg. Implicira, da je vsa proizvodnja za prodajo na trgu in da ves prihodek pride od te prodaje
- trgi za vse elemente industrije: blago (+ storitve), delo, zemljo in denar
- ničesar ne sme biti dovoljeno, kar bi oviralo tvorbo trgov

- v fevdalizmu in cehovskem sistemu sta zemlja in delo tvorila del družbene organizacije; zemlja je bila osnova vojaškega, sodnega, administrativnega in političnega sistema
- v cehovskem sistemu so bili motivi in okoliščine proizvodnje vpeti v skupno organizacijo družbe
- obsežna razširitev državne intervencije v industriji
- samo-reg. Trg zahteva institucionalno ločitev družbe v ekonomski in politični sferi
- tržna ekonomija lahko obstaja samo v tržni družbi; mora vsebovati vse elemente industrije, vključno z delom, zemljo in denarjem
- delo in zemlja pa sta nič drugega kot ljudje sami, iz katerih sestoji vsaka družba in naravne okoliščine v katerih obstajajo
- vključiti jih v tržni mehanizem pomeni podrediti predmet družbe same zakonom trga